

Asia: VN/27452/2020

Viranomaisten ja julkista tehtävää hoitavien kokemukset julkisuuslain toimivuuteen ja julkisuusperiaatteen toteuttamiseen liittyen

Lausunnonantajan lausunto

1. Toteutuuko julkisuusperiaate asiamukaisella tavalla? Jos ei, niin mitkä ovat nähdäksenne toteutumisen keskeisimmät esteet?

Olen käsitellyt tätä aihepiiriä puheenvuorossani oikeusasiamiehen vuosikertomuksessa vuodelta 2017. Keskeisimmät laillisuusvalvonnassa havaitut ongelmat ovat seuraavat:

- Julkisuuslain menettelysääntöjä ei aina tunneta tai noudateta
- Salassapito on eräissä tapauksissa liian ehdotonta tai epä johdonmukaista
- Julkisuuden toteuttaminen henkilötietojen anonymisoinnilla voi olla vaikeaa
- Julkisuuslain ja henkilötietolain suhdetta ei tunneta tai se on epäselvä
- Tietopyynnön toteuttaminen voi olla käytännössä vaikeaa tai mahdotonta

Konkretisoin edellä mainittuja jäljempänä muiden kysymysten yhteydessä. Viittaamani ratkaisut, joiden diaarinumeron jäljessä on *-merkki, on julkaistu oikeusasiamiehen kanslian verkkosivuilla (www.oikeusasiamies.fi).

2. Liittyykö julkisuuslain säännösten käytännön toimivuuteen (esim. asiakirjan käsite, asiakirjan julkiseksi tulemisen ajankohta) haasteita? Jos liittyy, niin kuvatkaa tarkemmin millaisia?

Useimmin julkisuuslakia koskevat ongelmat liittyvät oikeusasiamiehen laillisuusvalvonnan näkökulmasta menettelykysymyksiin, joita käsittelen tarkemmin kysymyksen 6 yhteydessä.

Oikeusasiamiehen laillisuusvalvonnassa on korostettu julkisuuslain menettelysäännösten noudattamista ja valituskelpoisen päätöksen tekemistä myös eräissä erityistilanteissa. Tärkeänä on siten pidetty esimerkiksi mahdollisuutta saada asiakirjan luonnetta koskeva kysymys muutoksenhaussa tutkittavaksi. Siksi laillisuusvalvonnassa ei lähtökohtaisesti arvioida tällaisia määrittelyä koskevia kysymyksiä. Tuoreena esimerkkinä voidaan kuitenkin mainita tapaus, jossa katsottiin, ettei virkamiehen oma kantelu, joka koski hänen kohteluaan virkaansa liittyvässä omissa asiassaan, ollut sellainen viranomaisen asiakirja, joka kantelijan itsensä olisi tullut pitää salassa 24 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla. Kysymykseen tuli ottaa kantaa siksi, että virkamiehen kantelua käsitellyt viranomainen oli antanut tämän säännöksen perusteella kantelijalle huomautuksen oman kantelunsa julkistamisesta kantelumenettelyn ollessa kesken (AOA:n sijainen dnro EOAK/4862/2020*).

Asiakirjan julkiseksi tulemisesta totean seuraavan. Julkiseksi tuleminen on julkisuuslain 6 §:ssä kytketty allekirjoittamiseen tai sitä vastaavaan varmentamiseen. Viimeksi mainitun osalta pykälän perusteluissa viitataan esimerkkinä koneelliseen allekirjoitukseen. Hallintolaki (44 §) ei edellytä päätöksen allekirjoittamista, mutta sitä on oikeusasiamiehen laillisuusvalvonnassa pidetty hyvän hallinnon mukaisena. Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa mahdollistaa sähköisen allekirjoituksen muttei velvoita siihen (16 §). Jos sähköistä allekirjoitusta käytetään, sen tulee olla teknisesti tietynlainen. Kyseinen laki tuntee myös koneellisen allekirjoituksen (20 §), jonka käytöstä säädetään kyseisen pykälän mukaan hallintoviranomaisten osalta erikseen. Koneellista allekirjoitusta koskevaa yleissääntelyä ei kuitenkaan ole.

Koska yleisestä allekirjoittamisvelvollisuudesta ei ole säädetty ja allekirjoittaminen jo itsessään on käsitteenä varsin moninainen (sähköinen allekirjoitus eli napin painallus tietojärjestelmässä, koneellinen allekirjoitus eli nimen merkitseminen tekstinkäsittelyllä ja perinteinen sääntelemätön manuaalinen allekirjoitus), asiakirjan julkiseksi tuleminen voisi olla perusteltua kytkeä esimerkiksi asiakirjan hyväksymiseen tai varmentamiseen tms. toimenpiteeseen eikä ensisijaisesti niinkään allekirjoituksen käsitteeseen.

3. Oletteko havainneet julkisuuslain yksittäisissä säännöksissä tai rakenteessa epäselvyyttä tai tulkinnanvaraisuutta, jotka vaikeuttavat olennaisesti säännösten soveltamista? Nimetkää ongelmia aiheuttavat lainkohdat ja kuvatkaa havaintoa tarkemmin.

Olen viime vuonna esittänyt oikeusministeriölle esitutkinta-aineiston salassapitoa koskevan sääntelyn selkiyttämistä. Kyse on siitä, määräytyykö esitutkinta-aineiston salassapito yksityiselämää koskevien tietojen osalta vain 24 §:n 1 momentin 26 kohdan nojalla vai voivatko myös muut salassapitoperusteet tulla sovellettaviksi. Korkein hallinto-oikeus on sittemmin 26.2.2021 antamassaan ratkaisussa (KHO:2021:26) katsonut, että 26 kohdan lisäksi myös momentin 32 kohta voi tulla sovellettavaksi.

Salassapitoperusteiden tulkinnanvaraisuudesta mainitsen esimerkkeinä myös 6, 17, 20, 25 ja 32 kohdat. Etenkin viimeksi mainittu saattaa johtaa hyvinkin laajaan salassapitoon, koska

tulkinnanvaraista on muun muassa, mikä on mielipide, joka on esitetty yksityiselämän piirissä, mikä tämä piiri on, mitä ovat henkilökohtaiset olot jne.

Se taas, milloin on kyse salassa pidettävästä henkilön terveydentilaa koskevasta tiedosta tai hänen saamastaan terveydenhuollon palvelusta (25 kohta), on sinänsä yksiselitteistä lähinnä silloin, kun kyseessä on jokin henkilöä koskeva diagnoositieto tai tieto hänen asioinnistaan tietyssä terveydenhuollon yksikössä. Sen sijaan muunlaisen välillisemmin henkilön terveydentilaan liittyvän tiedon osalta säännös on tulkinnanvarainen (ks. esim. KHO:2015:40 ja AOA:n sijainen dnro EOAK/2014/2019*).

Edellä mainittuun salassapitoperusteeseen liittyy myös kysymys siitä, onko tieto vuorotteluvapaalla olemisesta salassa pidettävä vai ei. Vuorotteluvapaa ei sinänsä suoraan kerro henkilön salassa pidettävistä henkilökohtaisista olosuhteista, vaikka vuorotteluvapaa myönnetäänkin suoraan lain nojalla työssä jaksamisen edistämiseksi. Toisaalta työ- ja elinkeinotoimisto antaa lausunnon vuorotteluvapaan edellytysten täyttymisestä myös vuorottelijan kohdalla. Työhallinnon osallistuminen vuorotteluvapaata koskevaan päätöksentekomenettelyyn myös vuorottelijan osalta voi siten merkitä, että kyseessä olisi julkisuuslaissa tarkoitettu vuorottelijan työhallinnolta saama ehdottomasti salassa pidettävä henkilöasiakkaan palvelu.

Myös liikesalaisuuksia koskeva sääntely (17 tai 20 kohdat) on laillisuusvalvonnassa osoittautunut tulkinnanvaraiseksi. Laillisuusvalvonnassa tehtyjen havaintojen mukaan esimerkiksi julkista hallintotehtävää hoitavat vakuutuslaitokset pitävät liikesalaisuuksina sellaisia korvausmenettelyyn liittyviä seikkoja, jotka ovat muiden kohteiden kohdalla selkeästi julkisia (käsittelyn organisointi, henkilöstömäärät). Yhtiöiden näkemykset siitä, mikä on liikesalaisuutta, kuitenkin myös eroavat merkittävästi. Osa katsoo esimerkiksi, että tietyn toiminnon henkilöstömäärä on liikesalaisuus, kun taas osa pitää sitä julkisena.

Ongelmallista on myös se, että asiakirjaan tehdyn salassapitomerkinän asianmukaisuutta ei voida erikseen saattaa muutoksenhaussa arvioitavaksi. Siten asianosainen ei voi erikseen saattaa muutoksenhaussa arvioitavaksi salassapitomerkinää tai salassapitoon kytkeytyvää hyväksikäyttökieltoa, jonka sisällön arvioiminen ei välttämättä ole täysin yksiselitteistä (AOA:n sijainen, dnro EOAK/2014/2019*).

Laillisuusvalvonnassa on korostettu asiakirjapyyntöön annetun kielteisen ratkaisun perustelemisen asianmukaisuutta. Ongelmallista on kuitenkin tästä näkökulmasta se, että salassapitoperusteen ilmoittaminen ja kielteisen kannan perustelemisen voivat itsessään paljastaa salassa pidettävän tiedon (esim. 24 ja 28 kohdat).

Yksi keskeisimmistä julkisuuden toteuttamiseen liittyvistä ongelmista liittyy siihen, että julkisuuden toteuttaminen henkilötietojen anonymisoinnilla voi olla vaikeaa ja tietojen yhdistämiseen liittyvät

ongelmat (diaaritieto – päätös/verkkoseloste) voivat vaikuttaa julkisuuden toteutumiseen. Kyse on muun muassa siitä, onko julkisuusperiaatteen näkökulmasta parempi kirjata asia viranomaisessa niin yksilöidysti, että nimitieto tulee merkitä salaiseksi, jolloin asiakirjajulkisuus puolestaan voidaan toteuttaa helpommin ja laajemmin esimerkiksi nimitieto asiakirjoista poistamalla, vai pannaanko enemmän painoa diaarijulkisuudelle eli asian ja asianosaisen nimen julkisuudelle, jolloin tiedon antaminen asiakirjasta voi estyä kokonaan. Kyse on myös siitä, missä määrin viranomaisen tulee ottaa huomioon se, miten samaan asiaan liittyvien tietojen julkisuus määräytyy jossakin toisessa viranomaisessa eli tuleeko ottaa huomioon se mahdollisuus, että viranomaisten tietoja yhdistelemällä voi paljastua salassa pidettävä tieto. Siksi olisi tarpeen selkiyttää, miten tietojen suojaaminen ja yleinen tiedonsaanti turvataan. Tällaisessa punninnassa on otettava huomioon muun muassa tunnistamiskäytäntö ja sen suuruus, suojeltava etu, tietojen arkaluonteisuus sekä julkisuusintressi (ks. tästä esim. OA dnro:t 649/2010* ja 4689/2/2011*).

Totean myös, että salassapito on eräissä tapauksissa liian ehdotonta tai epäjohdonmukaista. Viimeksi mainittuun liittyy muun muassa se, että samat asiakirjat voivat olla useiden viranomaisten hallussa, jolloin tulkinnat niiden julkisuudesta ja salassapidosta voivat vaihdella, kun kukin viranomainen ratkaisee tietopyynnön itsenäisesti (esim. AOA dnro 152/4/04*). Edelleen tähän liittyy se, että saman asiakirjan julkisuutta sääntelevä normisto voi olla eri viranomaisissa erilainen.

Menettelysäännöksiin liittyviä tulkinnanvaraisuuksia tarkastelen kysymyksen 6 yhteydessä.

4. Ovatko digitalisaatio, muuttuneet tiedonkäsittelytavat tai muut muutoksettoimintaympäristössä aiheuttaneet haasteita julkisuuslain soveltamisessa tai julkisuusperiaatteen toteutumisessa? Jos ovat, niin kuvatkaa näitä muutoksia ja sitä, miten ne vaikuttavat lain soveltamiseen?

Viranomaisten käytössä olevat sähköiset asianhallintajärjestelmät voivat automaattisesti tallentaa samasta dokumentista ns. versiohistoriaa. Tällaisen aineiston luonne viranomaisen asiakirjan käsitteen ja julkisuuslain soveltamisen näkökulmasta olisi hyvä huomioida ainakin lain perusteluissa.

Julkisuuslain 34 § asiakirjoista perittävistä maksuista on epäselvä sen suhteen, miten tiedon antamisen maksullisuus osittain salassa pidettävästä asiakirjasta määräytyy. Osittain salassa pidettävä asiakirja näyttäisi yhtäältä kuuluvan lain 10 §:n piiriin ja siten 34 §:n 6 momentin alaan ("muissa kuin 9 ja 11 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa"), mutta toisaalta 34 §:n 4 momentissa puhutaan asiakirjasta, josta "salassa pidettävät osat ovat vaivatta poistettavissa", vaikka pykälän 1-5 momenttien pitäisi koskea vain asiakirjan antamista 9 ja 11 §:n nojalla.

Vielä totean, että julkisuuslain määräaikojen soveltaminen lokitietopyyntöihin on tulkinnanvaraista.

5. Liittyykö julkisuuslain ja henkilötietojen suojaa koskevien sekä niitä yhteensovittavien (JulKL 16.3 §) säännösten tulkittamiseen mielestänne haasteita? Jos liittyy, niin kuvatkaa kokemaanne epäselvyyttä tai epäkohtaa mahdollisimman tarkasti.

Julkisuuslain ja henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön välinen tulkinnallisuus nousee kanteluasioissa usein esiin muun muassa niin, että lainsäädäntöjen suhdetta ei tunneta, mikä voi johtua myös tämän suhteen epäselvyydestä. Oikeusasiamiehen käsiteltävänä on parhaillaan esimerkiksi kanteluasia, jossa käräjäoikeudelta oli pyydetty julkista tuomiota yksilöimällä pyyntö diaarinumeron tarkkuudella. Käräjäoikeus oli muun muassa edellyttänyt pyytäjää perustelemaan pyyntönsä (EOAK/6500/2020).

Oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä on pidetty tärkeänä, että asiakkaan tietopyyntö tulee asianmukaisesti käsitellyksi jommassakummassa menettelyssä, ja korostettu, että asiakkaalta ei voida edellyttää, että hän itse osaisi arvioida, minkä lain perusteella hänen tulisi tietoja pyytää. Tietopyynnön tultua on viranomaisen itsensä selvitettävä paitsi tietopyynnön sisältöä myös sitä, minkä lain perusteella tietopyyntö tulee käsitellä (esim. AOA dnro EOAK/239/2019*).

Sosiaalihuollossa ongelmalliseksi on osoittautunut tietosuojaa-asetuksen soveltaminen, mitä voisi selkiyttää, jos tuotaisiin selkeästi esiin, että kansallisen lainsäädännön nojalla sosiaalihuollon (tai asiakkuuden) tiedot asetetaan tietosuojaa-asetusta sovellettaessa samaan asemaan kuin terveystiedot.

Olen tehnyt oikeusministeriölle esityksen (OA dnro EOAK/1473/2016*), jossa on kyse julkisuuslain 13 §:stä (tietopyynnön yksilöiminen ja asiakkaan avustaminen) ja 16 §:stä (asiakirjan antamistapa) sekä niiden suhteesta silloiseen henkilötietolakiin.

6. Oletteko havainneet tiedon pyytäjien oikeusturvaan tai noudatettaviin menettelysääntöihin liittyviä epäkohtia? Kuvatkaa tarkemmin millaisia?

Keskeinen laillisuusvalvonnassa tehty havainto on, että julkisuuslain menettelysääntöjä ei aina tunneta tai noudateta.

Julkisuuslain menettelysäännösten noudattamista ja valituskelpoisen päätöksen antamista on oikeusasiamiehen laillisuusvalvontakäytännössä edellytetty myös, kun viranomaisella ei ole pyydettyä asiakirjaa, asiakirjaa ei anneta pyydetyllä tavalla, asiakirja ei virkamiehen tulkinnan mukaan ole julkisuuslaissa tarkoitettu sen soveltamisalaan kuuluva viranomaisen asiakirja ja kun julkista hallintotehtävää hoitava yksityinen taho katsoo, ettei se joko lainkaan käytä julkisuuslain edellyttämällä tavalla julkista valtaa tai että pyydetyt asiakirjat eivät ole syntyneet julkista valtaa käytettäessä.

Myös siinä on ilmennyt epäselvyyttä, miten viranomaisten tulee käsitellä saman henkilön uusi samoja asiakirjoja koskeva pyyntö. Laillisuusvalvonnassa on korostettu, että asiakirjapyyntö tulee käsitellä julkisuuslain mukaisesti, vaikka henkilö on jo aiemmin pyytänyt samaa asiakirjaa ja saanut valituskelpoisen päätöksen, josta hän ei ole valittanut, koska päätös ei käy oikeusvoimaiseksi (esim. AOA:n sijainen, dnro EOAK/5850/2020*).

Myös julkisuuslain 14 §:n 3 momentin mukaisen ohjauksen ja hallintolain mukaisen oikaisumenettelyn suhteessa on ilmennyt tulkinnallisuutta. Oikeusasiamiehen laillisuusvalvonnassa on korostettu korkeimman hallinto-oikeuden kantaan viitaten, että kun virkamies kieltäytyy antamasta pyydettyjä tietoja, hänen tulee antaa vastauksessaan julkisuuslain mukainen ohjaus eikä hallintolakiin viittaavaa oikaisuvaatimusohjausta. KHO:n mukaan hallintolain oikaisuvaatimusmenettelyä ei sovelleta asiakirjapyyntöjen käsittelyyn (esim. OA dnro EOAK/4566/2017* ym.).

Joskus kanteluasiassa jää epäselväksi, miten asiakirjapyyntö ylipäätään on käsitelty viranomaisessa, toisin sanoen, onko asiakkaan saama vastaus ollut ensivaiheen viranhaltijan vastaus vai valituskelpoinen päätös (esim. AOA:n sijainen dnro EOAK/3411/2018*).

Julkisuuslain 14 §:n 3 momentissa säädettyä kaksivaiheisuutta on pidetty perusteltuna selkeästi noudattaa, jottei asian käsittely kokonaisuudessaan muodostu vaikeaselkoiseksi esimerkiksi siitä näkökulmasta, mistä lakisääteisten määräaikojen kulumisen voidaan katsoa alkaneen (AOA:n sijainen dnro EOAK/4610/2020*).

Tyypillinen ongelma tietopyynnön käsittelyssä on myös määräaikojen tulkinta ja niiden noudattaminen.

Julkisuuslain 14 §:n 4 momentin ilmaisun "--- tieto julkisesta asiakirjasta on annettava ---" on laillisuusvalvonnassa katsottu tarkoittavan, että antamisen kohteena on nimenomaan julkinen tieto eikä pelkästään tieto siitä, mikä asiakirja on julkinen. Näin ollen laissa säädetty määräaika sisältää asiakirjapyyntöä käsittelyprosessin kokonaisuudessaan päätöksenteosta asiakirjojen julkisten tietojen konkreettiseen antamiseen (AOA dnro 152/4/04*).

Myös julkisuuslain määräaikojen soveltaminen valituskelpoisen päätöksen tekemiseen on osoittautunut tulkinnanvaraiseksi (OA dnro 3071/4/12*; ks. myös AOA dnro 1210/4/16*).

Apulaisoikeusasiamiehen päätöksessä dnro 1400/4/13* on tuotu kootusti esiin aiempaa ratkaisukäytäntöä ja käsittelyajan asianmukaisuuden arvioinnissa vaikuttavia tekijöitä (ks. myös AOA dnro 1210/4/16*). Julkisuuslain menettelysäännösten noudattamisesta, ks. myös esim. AOA:n

sijainen dnro:t EOAK/259/2018*, EOAK/1468/2018* ja EOAK/4610/2020*, AOA dnro:t 152/4/04*, 3541/4/06*, EOAK/3973/2016*, EOAK/2657/2017*, EOAK/4125/2017*, EOAK/3808/2017*, EOAK/101/2019* ja EOAK/342/2019* sekä OA dnro EOAK/1181/2016*, EOAK/4824/2017*, EOAK/2049/2018*, EOAK/5073/2019* ja EOAK/6094/2019*. Ratkaisussa OA dnro 6505/2017* oli kyse myös asiakirjapyyntösiirron siirrosta ja siitä, kenen olisi tullut pyytää ratkaista.

Ongelmana pidän myös sitä, että tietopyynnön toteuttaminen voi olla käytännössä vaikeaa tai mahdotonta. Siksi enimmäiskäsittelyajan pidentäminen tulisi olla mahdollista työläisten tietopyyntöjen kohdalla ja ääritapauksissa viranomaisen pitäisi voida myös rajata tietopyynnön toteuttamisen laajuutta. Olen tehnyt tästä jo aiemmin esityksen ministeriölle (OA dnro 5372/4/15*). Myös ennakkolisiin asiakirjapyyntöihin liittyviä kysymyksiä olisi aiheellista pohtia. Olen tältäkin osin tehnyt ministeriölle erillisen esityksen (OA dnro EOAK/6094/2019*).

Laillisuusvalvonnassa on ollut esillä myös valitusmahdollisuus myönteisestä päätöksestä ja kuulemisvelvoite, mikä liittyy siihen, että julkisuuslain eduskuntakäsittelyssä poistettiin valituskielto myönteisestä ratkaisusta (OA dnro 1055/4/05*).

7. Minkälaisia toimia organisaationne jokapäiväisessä työssä on tehty julkisuusperiaatteen tehokkaan toteutumisen varmistamiseksi?

Tehtävänjaot tietopyyntöjen käsittelyssä on määritelty selkeästi ennalta.

8. Koetteko, että julkisuusperiaatteen toteuttaminen ja julkisuuslain toimeenpano on resursoitu organisaatiossanne riittävällä tavalla? Onko organisaatiossanne riittävä ja ajantasainen osaaminen lain soveltamisesta?

Julkisuuslain osaaminen on riittävä ja ajantasainen. Julkisuuslain nojalla on kuitenkin mahdollista esittää tietopyyntöjä, joita ei käytännössä pystytä toteuttamaan (ääriesimerkkinä kaikki oikeusasiamiehen päätökset sadan vuoden ajalta).

9. Mitkä ovat julkisuuslain kiireisimmät muutostarpeet? Mainitkaa enintään kolme tärkeintä.

Olen tehnyt vuosina 2016 - 2020 neljä erillistä julkisuuslakia koskevaa lainsäädäntöesitystä, joista kaksi liittyy aiheiltaan toisiinsa. Kolme keskeisintä muutostarvetta ovat siten:

- Julkisuuslain ja henkilötietojen suojaan koskevan lainsäädännön suhde (OA dnro EOAK/1473/2016*)
- Esitutkinta-aineiston salassapidon määräytyminen (OA dnro EOAK/579/2020*).
- Eräiden menettelykysymysten arvioiminen (enimmäiskäsittelyajan pidentämisen mahdollisuus, OA dnro EOAK/5372/4/15*, ja ennakkolisen asiakirjapyyntösiirron aikajänne, OA dnro EOAK/6094/2019*)

10. Muut mahdolliset kommentit ja toiveet, joita haluatte välittää työryhmälle julkisuuslain ajantasaistamistyössä huomioon otettavaksi.

Yksityisiä palveluntuottajia on sosiaalihuollon toimintakentällä paljon, erityisesti lastensuojelun sijaishuollossa. Ongelman peruslähtökohta on siinä, että julkisuuslakia ei sovelleta tällaisen yksikön toimintaan silloin, kun se ei käytä julkista valtaa. Yksikön oma toiminta (asiakasrekisterit yms.) määräytyy paljossa tietosuoja-asetuksen mukaan, kun taas sosiaalihuollon viranomaiset soveltavat sekä tietosuoja-asetusta että – ja ehkä kuitenkin useammin julkisuuslakia. Yleensä asiat ratkeavat sitä kautta, että kun esim. lastensuojelun asiakkaana oleva lapsi on sijaishuollossa yksityisessä lastenkodissa, lapsen asiakirjat ovat lastensuojelun eli viranomaisen asiakirjoja. Mahdolliset rajanvetotilanteet ovat kuitenkin hankalia. Erityinen ongelma ovat turvakodit (ks. esim. OA dnro 2890/2/03* ja 1055/4/05*). Turvakotiin voi hakeutua myös itsenäisesti joutumatta maksuvelvolliseksi. Tällöin asianomaisesta turvakodin asiakkaasta ei välttämättä tule kunnan sosiaalihuollon asiakasta. Osa turvakodeista on kuntien omia, mutta alalla on myös yksityistä toimintaa. Turvakodeissa on siten nähtävästi tällä hetkellä asiakkaita, joiden tiedot ovat kunnan sosiaalihuollon/lastensuojelun tietoja, mutta myös asiakkaita, joiden tiedot eivät ole minkään viranomaisen tietoja. Aiheellista olisi arvioida, tulisiko julkisuuslakia soveltaa selkeästi myös turvakotien toimintaan.

Ylipäätään olisi syytä pohtia, onko julkista (hallinto)tehtävää hoitavien yksityisten osalta julkisuuslain soveltamista aihetta kytkeä julkisen vallan käyttöön.

Viranomaisen käsitettä koskevaa säännöstä (4 §) olisi hyvä täydentää ainakin Suomen itsenäisyyden juhlarahastolla (Sitra), koska se ei ole säännöksessä mainittu eduskunnan virasto eikä laitos, julkisoikeudellinen laitos eikä yksityinen julkista hallintotehtävää hoitava, vaan eduskunnan vastattavana oleva itsenäinen julkisoikeudellinen rahasto.

Sarja Mikko
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia